

DOI [https://doi.org/10.58442/3041-1858-2025-31\(60\)-246-258](https://doi.org/10.58442/3041-1858-2025-31(60)-246-258)
УДК 351/354:351.9:343.35

Кайда Наталія Ярославівна,

доктор юридичних наук, доцент кафедри
публічного управління і проектного менеджменту
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти».
Київ, Україна.

 <https://orcid.org/0000-0003-1373-7936>
nataliakaida84@gmail.com

Мороз Володимир Васильович,

кандидат наук з державного управління, доцент,
завідувач кафедри публічного управління і
проектного менеджменту
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти».
Київ, Україна.

 <https://orcid.org/0000-0003-4306-3741>
mrfrstvv@uem.edu.ua

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Анотація. У статті досліджується проблема формування та реалізації механізмів запобігання корупції в органах державної влади України. Корупція є одним із найбільших викликів для демократичних процесів, економічного розвитку та національної безпеки країни. Робота акцентує увагу на необхідності вдосконалення антикорупційних механізмів, підвищення ефективності існуючих інституцій та адаптації найкращих міжнародних практик до українських реалій. У статті також аналізуються актуальні законодавчі ініціативи, зокрема Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки, проблеми впровадження суворих санкцій проти корупціонерів та важливість формування культури нетолерування корупції в суспільстві. У статті наголошується на необхідності прийняття єдиного законодавчого акту про правоохоронні органи (Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП), Державне бюро розслідувань (ДБР), Вищий антикорупційний суд (ВАКС), який би міг регламентувати діяльність цих органів у межах уніфікованого підходу до питань відповідальності, незалежності, результативності тощо. Пропонується удосконалити правовий статус викривачів корупції

шляхом визначення та законодавчого закріплення конкретних засобів, якими надаватимуться гарантії прав викривачів у випадку порушення таких гарантій, а також розробити розширений, систематизований в одному нормативно-правовому акті (НПА) порядок отримання, реєстрації, розгляду й обліку повідомлень про корупцію, розроблення детальних інструкцій дій уповноважених посадових осіб у сфері збереження анонімності викривачів. В Україні бракує реальних обвинувальних вироків, а також ефективних санкцій, таких як конфіскація майна і заборона займати державні посади для осіб, засуджених за корупційні злочини. Висновки містять рекомендації щодо подальших кроків у боротьбі з корупцією, підвищення незалежності антикорупційних органів та зміцнення довіри громадськості до антикорупційних заходів.

Ключові слова: корупція; антикорупційні механізми; державна влада; антикорупційна стратегія; законодавство; громадянська свідомість; санкції; викривачі корупції; антикорупційні органи; запобігання корупції.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми / Statement of the problem. Корупція є однією з найбільших загроз для демократичних процесів, соціальної справедливості та економічного розвитку України. Вона суттєво підриває довіру до органів державної влади, спричиняє неефективність у роботі державних інституцій і гальмує впровадження реформ, необхідних для сталого розвитку країни. Корупція зводить нанівець принцип верховенства права, руйнує засади моралі та підриває авторитет України на міжнародній арені, створюючи безпосередню загрозу її національній безпеці. Незважаючи на існуючі спроби реформування антикорупційної системи, корупційні схеми залишаються поширеними на різних рівнях державного управління.

Складність боротьби з корупцією обумовлена не лише глибиною її вкоріненості в державних структурах, а й недоліками у формуванні та реалізації механізмів запобігання корупції. Існуючі антикорупційні механізми часто виявляються недостатньо ефективними через проблеми правового регулювання, відсутність належного контролю, а також через брак політичної волі для їх повного впровадження.

Актуальність дослідження процесу протидії корупції в Україні має підвищений рівень сьогодні. У силу воєнних дій, запит суспільства на боротьбу з корупцією зростає. Згідно результатів загальнонаціонального опитування Проєкту USAID «Підтримка організацій-лідерів у протидії

корупції в Україні «Взаємодія» (SACCI) – переважна більшість населення України, а саме 89 % громадян, вважають корупцію найсерйознішою проблемою майбутньої відбудови України. У цьому контексті постає необхідність у науковому дослідженні формування та реалізації механізмів запобігання корупції в органах державної влади України [10].

Аналіз (основних) останніх досліджень і публікацій / Analysis of (major) recent research and publications. Проблема запобігання корупції в органах державної влади України є предметом досліджень багатьох науковців, аналітичних центрів та міжнародних організацій. Серед найбільш відомих українських дослідників цієї тематики можна відзначити наступні позиції. О.Рябченко підкреслює, що ефективна боротьба з корупцією неможлива без вдосконалення правових норм та механізмів контролю, а також без створення незалежних антикорупційних органів. М.Хавронюк [7], [8] розробляє науково обґрунтовані рекомендації щодо посилення відповідальності за корупційні правопорушення, водночас наголошуючи на важливості забезпечення балансу між правовою справедливістю та захистом прав людини, М.Мельник [9], досліджує питання формування правової культури у сфері боротьби з корупцією, акцентує увагу на важливості розвитку правосвідомості серед населення та працівників державних органів, що, на його думку, є ключовим чинником у запобіганні корупційним діям. Дослідження у сфері протидії корупції здійснюють також О.Дудоров [6], Т.Коломоець, С.Кушнір, О.Макаренков та інші. Науковці доводять, що для ефективної боротьби з корупцією в Україні необхідно посилити контрольні механізми, впровадити більш жорсткі антикорупційні заходи, адаптуючи до українських реалій міжнародний досвід, та створити прозору і відповідальну систему державного управління.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета дослідження – здійснити аналіз чинних правових та інституційних інструментів боротьби з корупцією, а також розробити рекомендації щодо їх вдосконалення з урахуванням найкращих світових практик та специфіки українських реалій.

Відповідно до зазначеної мети у статті поставлено такі **завдання**: охарактеризувати стан функціонування механізмів запобігання корупції в органах державної влади в Україні на основі взаємодії з широкою громадськістю та запропонувати законодавчі засоби удосконалення практики боротьби з корупцією.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ / THEORETICAL FRAMEWORK

Проблема запобігання корупції в органах державної влади в Україні є предметом постійного дослідження та обговорення як серед науковців, так і серед практиків. Останні дослідження та публікації свідчать про те, що, незважаючи на значні зусилля, спрямовані на боротьбу з цим явищем, воно залишається серйозною проблемою, яка потребує комплексного та системного вирішення. Корупція в органах державної влади є складним соціально-політичним явищем, яке має глибокі теоретичні корені. З одного боку, вона ґрунтується на *принципі раціонального вибору*, коли посадові особи, зважуючи потенційні вигоди та ризики, вирішують зловжити своїм службовим становищем для особистого збагачення. Цей вибір може бути зумовлений різними факторами, такими як низька заробітна плата, слабе покарання за корупційні дії, або ж, навпаки, висока винагорода за успішне здійснення корупційної схеми. З іншого боку, корупція є проявом *агентської теорії*, яка розглядає відносини між державою (в особі виборців) та її агентами (посадовими особами). У цьому контексті, корупція виникає через те, що агенти, маючи більше інформації та можливостей, можуть діяти у власних інтересах, зловживаючи довірою принципалів.

Окрім того, існування корупції тісно пов'язане з *теорією суспільного блага*, яка стверджує, що держава має забезпечувати громадян суспільними благами, такими як освіта, охорона здоров'я, безпека тощо. Проте, корупція спотворює цей процес, оскільки кошти, призначені для суспільних потреб, можуть бути використані для особистого збагачення посадовців. Як наслідок, суспільство втрачає довіру до влади, а якість життя громадян погіршується.

Важливо також зазначити, що корупція може бути розглянута як своєрідний *соціальний обмін*, коли посадові особи, використовуючи своє службове становище, отримують неправомірну вигоду в обмін на певні послуги або рішення. Цей вид корупції особливо небезпечний, оскільки він сприяє формуванню корупційних мереж та підриває основи державного управління.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

Для досягнення мети дослідження було використано різні наукові методи. Зокрема, для опрацювання теоретичної бази використовувалися методи узагальнення, аналізу та синтезу. Результати дослідження були оформлені та узагальнені за допомогою методів системного, історико-еволюційного та ретроспективного аналізу, а також теоретичного та логічного узагальнення. Для аналізу сучасного стану та факторів, що

впливають на корупцію в органах державної влади, застосовувалися експертні методи оцінювання.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH RESULTS

Гальмівним кроком України на шляху до вступу в НАТО та в ЄС є наявність високого рівня корупції. Україна обрала європейський шлях розвитку, тому економічні, соціальні, політичні процеси повинні бути адаптованими до стандартів, які мають багаторічний досвід ефективного функціонування та реалізації в державах-членах Європейського союзу.

Ефективна боротьба з корупцією будується на таких складових: якісне законодавство, сильні антикорупційні інститути та високий рівень культури протидії корупції в свідомості кожного громадянина. Запобігати корупції – це не лише робота уповноважених органів. Кожна людина, на своєму місці має всіляко сприяти нетолеруванню проявам корупції. Не бути рушієм вчинення корупційного злочину, та не стати його суб'єктом.

Сфера запобігання корупції регулюється рядом законодавчих приписів, зокрема, Конституцією України [3], Кримінальним Кодексом України, Законом України «Про запобігання корупції» [4], Кодексом України про адміністративні правопорушення, Законом України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки» [5], Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України» тощо. Широком за змістом документом, який закріпив комплекс заходів в сфері подолання корупції є Антикорупційна стратегія на 2021–2025 року. До цього документа в громадськості сформувалась довіра в силу публічних обговорень при розробці стратегії. Залученими до обговорень були суб'єкти публічного і приватного секторів, а також міжнародні експерти. Аналізуючи стратегію, доречно виділити два амбітні напрями антикорупційної політики: усунення корупційних ризиків в певних секторах та подальший розвиток системи запобігання та протидії корупції.

Однак, оцінюючи стан проблеми сьогодні – відсутні бажані результати у сфері подолання корупції і є нагальна потреба у формуванні більш консервативних, чи навіть радикальних методів боротьби на рівні законодавства. Йдеться про чітке дотримання службових повноважень кожним спеціалізованим правоохоронним органом у сфері боротьби з корупцією, наявність незалежних інститутів обвинувачення, захисту і суду, позбавлених від впливу громадськості, належний рівень свідомості з «нульовою» толерантністю до корупції як в державних службовців, так і в суспільства. І нарешті – реальні обвинувальні вироки у сфері вчинення корупційних правопорушень, встановлення високої мінімальної межі санкцій

та покладення на правопорушника суттєвих додаткових санкцій у вигляді позбавлення права коли-небудь займати будь-яку посаду в державі, вилучення та конфіскація майна тощо.

Санкцією за корупційні злочини здебільшого виступають штраф, позбавлення волі з можливістю внесення застави. Для правопорушника не є проблемою сплатити заставу із коштів, отриманих неправомірним шляхом, та вийти на волю. Тому, нагально необхідним є більше активне введення санкцій у вигляді конфіскації майна та позбавлення права обіймати державні посади коли-небудь. Конфіскація майна сприяла б підвищенню ризиків для корупціонера у вчиненні таких правопорушень і створювала б проблеми у виплаті застави, а позбавлення права обіймати певні посади – унеможливлювало б особу корупціонера після «відкупу» повернутись до тієї ж злочинної діяльності. Усвідомлюючи стан війни на території України, слід розуміти, толеруючи корупцію – толерується занепад України. Масштаб наслідку – вагомий, тому й покарання за такі дії повинне бути радикальним, без можливості знівелювати відповідальністю.

Згідно статті 50 Кримінального кодексу України, метою покарання є не тільки кара, але і виправлення засудженого, а також запобігання вчинення нових кримінальних правопорушень як засудженими, так і іншими особами. З огляду на таке законодавче положення, вважаю за доцільне встановлення саме жорсткого покарання за вчинення корупційного злочину. Хочу наголосити, що ідеться не про формування ідеології страху, ідеться про розуміння та усвідомлення серйозної відповідальності кожного перед державою, її економічною та політичною безпекою.

У засобах масової інформації спостерігаються хвилі активної боротьби з корупцією, висвітлюються результати діяльності правоохоронних органів: обшуки, вручення підозр, запобіжні заходи. Однак, це лише проміжні результати, які видають як успіх. З часом інтерес суспільства до справи втрачається і вона розслідується роками. Правоохоронні органи зобов'язані відповідати перед громадськістю, звітуючи про свою діяльність. Однак, формується враження, що кримінальне провадження переходить з юридичної площини у медійну. Висвітлення відео з результатів обшуків, публічне вручення підозр супроводжуються відсутністю юридичного продовження подій – відсутністю обвинувальних вироків. Для того, щоб відповідальність за вчинення корупційного правопорушення була невідворотною, насамперед необхідна інфраструктура. В Україні вона успішно створена – діють потужні НАБУ, САП, ДБР, Вищий антикорупційний суд (ВАКС), який займається справами топкорупції. Однак, існує проблема у відсутності окремого статусу в органів антикорупційної інфраструктури.

Фактично склалася ситуація, коли й НАБУ, й Державне бюро розслідувань (ДБР), й Бюро економічної безпеки (БЕБ) ніби створені за єдиним зразком і працюють на один результат, але мають різну результативність. Тому потрібен єдиний закон про правоохоронні органи, який зробить ці органи уніфікованими в питаннях відповідальності, незалежності, результативності тощо. Критично важливим у сфері боротьби з корупцією є співпраця суспільства та держави, формування свідомості громадян у дусі нетолерування корупції на всіх побутових та державних рівнях. Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) проводить просвітницькі лекції для студентів закладів вищої освіти (ЗВО), заходи підвищення обізнаності молоді в усвідомленні негативних наслідків корупції. У 2020 році навіть створено Офіс розбудови доброчесності як новий програмний напрям діяльності НАЗК. Необхідно якомога активніше просувати та висвітлювати у медіа тему відповідальності кожного у боротьбі з корупцією.

Така співпраця також виявляється, зокрема, у закріпленні на рівні законодавства статусу викривача. Відповідно до ст. 53-3 Закону України «Про запобігання корупції» визначені права та гарантії прав викривача, однак ні засоби якими такі гарантії будуть здійснюватися, ні систему дій у випадку порушення таких гарантій не передбачено Законом України «Про запобігання корупції» та Роз'ясненням НАЗК від 14 липня 2020 року № 7 «Щодо особливостей перевірки повідомлень про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції».

Окрім того, жодним з двох вищезазначених НПА, Наказом Національного агентства з питань запобігання корупції «Про затвердження Порядку ведення Єдиного порталу повідомлень викривачів» не визначені засоби для забезпечення анонімності викривача, способи захисту, а також механізм дій у випадку розкриття його особи третьою стороною.

На рівні статті 53-7 Закону України «Про запобігання корупції» [4] викривач має право отримати винагороду за повідомлення про факт вчинення іншою особою злочину в сфері корупції. Із введення такої норми в дію 2019 року, лише у 2023 році було винесено перше рішення суду з приводу виплати викривачу винагороди. За ухвалою Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду у справі № 991/2197/22, провадження № 11-кп/991/73/23 від 9 листопада 2023 року був винесений вирок, яким органи державного казначейства зобов'язані здійснити виплату винагороди викривачу за рахунок державного бюджету України за процедурою безспірного списання у розмірі 1 680 000 грн.

Виходячи з вищезазначеного важко говорити про можливість ефективного співробітництва антикорупційних органів з громадськістю. Суспільство, працівники відповідних державним органів не вмотивовані сприяти розкриттю корупційних злочинів у силу своєї незахищеності як викривачів. На жаль, на практиці положення закону щодо захисту викривачів часто не працюють, а значить викривачі можуть зазнавати переслідувань, а правоохоронні органи не в змозі забезпечити їм належний захист. Багато громадян бояться повідомляти про факти корупції через страх перед можливими негативними наслідками для себе та своїх близьких [1]. Станом на сьогодні необхідно розробити розширений, систематизований в одному НПА порядок отримання, реєстрації, розгляду й обліку повідомлень про корупцію, розроблення детальних інструкцій дій уповноважених посадових осіб у сфері збереження анонімності викривачів. Наприклад, створення окремих кімнат для роботи з анонімними повідомленнями у 2 етапи, де перша особа виключно унеможливорює визначення особистої інформації анонімного заявника, друга – вже розглядає саму скаргу. Також, для стимулювання процесу співпраці з правоохоронними органами необхідно більше кейсів у сфері винагороди для викривачів. Важливо створити в суспільстві атмосферу довіри до антикорупційних та правоохоронних органів, щоб громадяни не боялися повідомляти про факти корупції. Необхідно проводити широку інформаційну кампанію з метою підвищення обізнаності громадян про їхні права як викривачів та про механізми захисту, які існують.

Розроблення розширеного та систематизованого порядку отримання, реєстрації, розгляду й обліку повідомлень про корупцію, а також розроблення детальних інструкцій дій уповноважених посадових осіб у сфері збереження анонімності викривачів є важливим кроком на шляху до вирішення цієї проблеми. Важливо зазначити, що захист викривачів є не тільки питанням законодавства, а й питанням культури. У суспільстві має бути сформовано негативне ставлення до корупції та усвідомлення того, що викривач – це не зрадник, а людина, яка сприяє очищенню влади та суспільства від цього негативного явища.

ВИСНОВКИ / CONCLUSIONS

Механізми запобігання корупції в органах державної влади України є критично важливим елементом на шляху інтеграції до ЄС і НАТО. Успіх у боротьбі з корупцією залежить від декількох факторів: наявності ефективної законодавчої бази, сильної інституційної інфраструктури, незалежності антикорупційних органів та підвищення рівня громадянської свідомості.

Запровадження таких документів, як Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки, та активна участь громадськості у розробці й реалізації антикорупційних заходів демонструють певний прогрес. Проте, результати боротьби з корупцією досі не відповідають очікуванням. Бракує реальних обвинувальних вироків, а також ефективних санкцій, таких як конфіскація майна і заборона займати державні посади для осіб, засуджених за корупційні злочини. Одним з ключових викликів є недостатня результативність діяльності антикорупційних органів та відсутність належної координації між ними. Для подолання цієї проблеми необхідне подальше вдосконалення законодавства і забезпечення незалежності органів правосуддя, а також впровадження механізмів контролю та підзвітності.

Іншим важливим аспектом є формування культури нетерпимості до корупції в суспільстві. Громадяни повинні розуміти свою роль у боротьбі з корупцією і активно взаємодіяти з антикорупційними структурами. Для цього необхідно забезпечити анонімність та захист викривачів корупції, створюючи законодавчі й інституційні механізми для їхнього захисту і стимулювання. Отже, проблема запобігання корупції в органах державної влади в Україні залишається актуальною та складною. Ефективне вирішення цієї проблеми потребує комплексного підходу, який включає в себе удосконалення законодавства, реформу інституцій, підвищення культури доброчесності та міжнародне співробітництво. Важливо також зазначити, що успіх боротьби з корупцією залежить від політичної волі керівництва держави та активної участі громадянського суспільства.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі / Prospects for further research in this direction. Результати дослідження показали, що українське антикорупційне законодавство потребує подальшого вдосконалення, особливо на рівні конкретизації механізмів, інструментів та засобів превентивного попередження корупційних дій, посилення відповідальності за порушення антикорупційного законодавства, удосконалення судової практики щодо доведення справ до результату (вироку), а також формування в суспільстві культури і свідомості нетолерантного ставлення до проявів корупції. Саме ці аспекти і механізми потребують подальшого теоретичного осмислення, розробки та імплементації у вітчизняне законодавство.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

- [1] *Альтернативний звіт з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики* / О. Калітенко, О. Лемєнов, Б. Малишев, А. Марчук, К. Сердюк, Р. Сіверс, М. Хавронюк, В. Чумак;

- М. Хавронюка, Ред. Київ, Україна : Мишалов Д.В., 2021. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/5mgat0> Дата звернення: Січ. 06, 2025.
- [2] Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/SINUbh> Дата звернення: Січ. 06, 2025.
- [3] Верховна Рада України. (1996, Черв. 28). *Конституція України № 254к/96-ВР*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
- [4] Верховна Рада України. (2014, Жовт. 14). *Закон № 1700-VII «Про запобігання корупції»*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
- [5] Верховна Рада України. (2022, Черв. 20). *Закон № 2323-IX «Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки»*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>
- [6] О. О. Дудоров, Т. О. Коломоєць, С. М. Кушнір, О. Л. Макаренков, *Загальнотеоретичні, адміністративно- та кримінально-правові основи концептуалізації антикорупційної реформи в Україні*. Запоріжжя, Україна, 2019. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://www.dudorov.com.ua/images/download/monografia-zatkpokarvu.pdf> Дата звернення: Січ. 06, 2025.
- [7] *Корупційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування*; М. І. Хавронюка, Ред. Київ, Україна : Москаленко О. М., 2019. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://www.dudorov.com.ua/images/download/zbirnyk-pidruchnykiv-002.pdf> Дата звернення: Січ. 06, 2025.
- [8] Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції»; Хавронюк М. І., Ред. Київ, Україна : Ваїте, 2018. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://www.dudorov.com.ua/images/download/zbirnyk-pidruchnykiv-001.pdf> Дата звернення: Січ. 06, 2025.
- [9] *Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України*; М. І. Мельника, М. І. Хавронюка, Ред. 10-те вид., перероб. та допов. Київ, Україна : ВД «Дакор», 2018.
- [10] *Стан корупції в Україні 2023: сприйняття, досвід, ставлення*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://engage.org.ua/stan-koruptsii-v-ukraini-2023-spryjniattia-dosvid-stavlennia/> Дата звернення: Січ. 06, 2025.

FORMATION AND IMPLEMENTATION OF MECHANISMS FOR PREVENTING CORRUPTION IN STATE AUTHORITY BODIES

Natalia Kaida,

Doctor of Law, Associate Professor of the
Department of public administration and
Project Management Educational and Scientific Institute
of Management and Psychology
SIHE «University of Educational Management».
Kyiv, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0003-1373-7936>
nataliakaida84@gmail.com

Volodymyr Moroz,

Candidate of Sciences of Public Administration, Associate Professor,
Head of the Department of public administration and
Project Management Educational and Scientific Institute
of Management and Psychology
SIHE «University of Educational Management».
Kyiv, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0003-4306-3741>
mrfrostv@uem.edu.ua

Abstract. The article examines the problem of forming and implementing mechanisms for preventing corruption in state authorities of Ukraine. Corruption is one of the biggest challenges for democratic processes, economic development and national security of the country. The work focuses on the need to improve anti-corruption mechanisms, increase the efficiency of existing institutions and adapt best international practices to Ukrainian realities. The article also analyzes current legislative initiatives, in particular the Anti-Corruption Strategy for 2021–2025, the problems of implementing strict sanctions against corrupt officials and the importance of forming a culture of non-tolerance of corruption in society. The article emphasizes the need to adopt a single legislative act on law enforcement agencies National Anti-Corruption Bureau of Ukraine (NABU), specialized anti-corruption prosecutor's office (SAP), State Bureau of Investigation (SBI), High Anti-Corruption Court (HACC), which could regulate the activities of these bodies within the framework of a unified approach to issues of responsibility, independence, effectiveness, etc. It is proposed to improve the legal status of whistleblowers of corruption by defining and legislatively enshrining specific means that will provide guarantees for the rights of whistleblowers in the event of violation of such guarantees, as well as to develop an expanded, systematized in one regulatory legal act NPA

procedure for receiving, registering, considering and accounting for reports of corruption, and to develop detailed instructions for actions of authorized officials in the field of preserving the anonymity of whistleblowers. Ukraine lacks real convictions, as well as effective sanctions, such as confiscation of property and a ban on holding public office for persons convicted of corruption crimes. The conclusions contain recommendations for further steps in the fight against corruption, increasing the independence of anti-corruption bodies and strengthening public trust in anti-corruption measures.

Keywords: corruption; anti-corruption mechanisms; state authorities; anti-corruption strategy; legislation; civil consciousness; sanctions; whistleblowers; anti-corruption bodies; prevention of corruption.

ПЕРЕКЛАД, ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / TRANSLATED AND TRANSLITERATED

- [1] Alternatyvnyi zvit z otsinky efektyvnosti vprovadzhennia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky / O. Kalitenko, O. Liemienov, B. Malyshev, A. Marchuk, K. Serdiuk, R. Sivers, M. Khavroniuk, V. Chumak; M. Khavroniuka, Red. Kyiv, Ukraina : Myshalov D.V., 2021. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/5mgat0> Data zvernennia: Sich. 06, 2025. (in Ukrainian).
- [2] Antykoruptsiina stratehiia na 2021–2025 roky. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/SINUbh> Data zvernennia: Sich. 06, 2025. (in Ukrainian).
- [3] Verkhovna Rada Ukrainy. (1996, Cherv.28). Konstytutsiia Ukrainy № 254k/96-VR. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (in Ukrainian).
- [4] Verkhovna Rada Ukrainy. (2014, Zhov.14). Zakon № 1700-VII «Pro zapobihannia koruptsii». [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (in Ukrainian).
- [5] Verkhovna Rada Ukrainy. (2022, Cher. 20). Zakon № 2323-IX «Pro zasady derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky na 2021–2025 roky». [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text> (in Ukrainian).
- [6] O. O. Dudorov, T. O. Kolomoiets, S. M. Kushnir, O. L. Makarenkov, Zahalnoteoretychni, administratyvno- ta kryminalno-pravovi osnovy kontseptualizatsii antykoruptsiinoi reformy v Ukraini. Zaporizhzhia, Ukraina, 2019. [Elektronnyi resurs].

Доступно: <http://www.dudorov.com.ua/images/download/monografia-zatkpokarvu.pdf> Data zvernennia: Sich. 06, 2025. (in Ukrainian).

- [7] Koruptsiini skhemy: yikh kryminalno-pravova kvalifikatsiia i dosudove rozsliduvannia; M. I. Khavroniuka, Red. Kyiv, Ukraina : Moskalenko O. M., 2019. [Elektronnyi resurs].

Доступно: <http://www.dudorov.com.ua/images/download/zbirnyk-pidruchnykiv-002.pdf> Data zvernennia: Sich. 06, 2025. (in Ukrainian).

- [8] Naukovo-praktychnyi komentar do Zakonu Ukrainy «Pro zapobihannia koruptsii»; Khavroniuk M. I., Red. Kyiv, Ukraina : Vaite, 2018. [Elektronnyi resurs].

Доступно: <http://www.dudorov.com.ua/images/download/zbirnyk-pidruchnykiv-001.pdf> Data zvernennia: Sich. 06, 2025. (in Ukrainian).

- [9] Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy; M. I. Melnyka, M. I. Khavroniuka, Red. 10-te vyd., pererob. ta dopov. Kyiv, Ukraina : VD «Dakor», 2018. (in Ukrainian).

- [10] Stan koruptsii v Ukraini 2023: spryiniattia, dosvid, stavlennia. [Elektronnyi resurs]. Доступно: <https://engage.org.ua/stan-koruptsii-v-ukraini-2023-spryjniattia-dosvid-stavlennia/> Data zvernennia: Sich. 06, 2025. (in Ukrainian).

*Стаття надійшла до редакції
10 лютого 2025 року*

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.